

М. М. Круталевич, А. А. Каўрус

СТАРАСЛАВЯНСКАЯ МОВА

ЗМЕСТ

ПРАДМОВА	3
КАРОТКІ ГІСТАРЫЧНЫ НАРЫС СТАРАСЛАВЯНСКОЙ МОВЫ	7
Функцыі і роля стараславянскай мовы	7
Паходжанне стараславянскай мовы. Дзейнасць Кірылы і Мяфодзія	10
Славянскія азбукі, іх паходжанне	17
Кірылаўская азбука. Гукавое значэнне літар кірыліцы	25
Пра вымаўленне стараславянскіх літар	27
Лікавае значэнне літар кірыліцы	30
Дыякрытычныя (надрадковыя) знакі	30
Месца стараславянскай мовы сярод іншых славянскіх моў. Народная аснова стараславянскай мовы	32
З гісторыі поглядаў на народную аснову стараславянскай мовы	38
Помнікі стараславянскай мовы	40
Глагалічныя тэксты	41
Кірылаўскія тэксты	45
ЛЕКСІКА І СЛОВАЎТВАРЭННЕ	49
Агульная характарыстыка лексічнага складу	49
Лексічныя запазычанні стараславянскай мовы	54
Словаўтварэнне	55

ФРАЗЕАЛОГІЯ СТАРАСЛАВЯНСКОЙ МОВЫ	60
ФАНЕТЫКА	62
Асаблівасці фанетычнай сістэмы праславянскай мовы	62
Тэндэнцыя да ўзыходнай гучнасці складу.....	65
Тэндэнцыя да гармоніі складу.....	67
ГУКАВАЯ СІСТЭМА СТАРАСЛАВЯНСКОЙ МОВЫ	
ІХ СТАГОДЦЯ	68
Сістэма галосных гукаў стараславянскай мовы.....	68
Паходжанне галосных гукаў стараславянскай мовы.....	70
Сістэма зычных гукаў стараславянскай мовы.....	80
Складаўтваральныя плаўныя	87
Паходжанне зычных гукаў стараславянскай мовы.....	88
Паходжанне цвёрдых зычных.....	89
Паходжанне мяккіх зычных.....	92
Памякчэнне зычных перад галоснымі пярэдняга раду	93
<i>Пераходнае памякчэнне заднеязычных.....</i>	93
<i>Змяненне спалучэнняў *sk (ск), *zg (зг) і *kt (кт),</i>	
<i>*gt (гт) перад галоснымі пярэдняга раду.....</i>	96
<i>Памякчэнне зычных перад [j] .....</i>	98
<i>Палаталізацыя губных зычных пад уздзеяннем [j] .....</i>	102
Пазіцыйныя змяненні галосных гукаў.....	104
Рэдукаванія ь, ъ і іх лёс	105
Галосныя гукі ў пачатку слова.....	109
Чаргаванні галосных гукаў	111
Спалучэнне плаўных <i>r</i> (р) і <i>l</i> (л) з галоснымі	113
Змяненне дыфтангічных спалучэнняў *or, *ol, *er, *el	
паміж зычнымі	114
Змяненне дыфтангічных спалучэнняў *or, *ol	
у пачатку слова перад зычнымі	116
Праславянскія спалучэнні *гъ, *лъ, *гь, *лъ	
у стараславянскай і іншых славянскіх мовах.....	117

Спрашчэнне груп зычных	119
Дысіміляцыя ў спалучэннях dt і tt.....	122
Змяненні ў канцы слова.....	123
МАРФАЛОГІЯ СТАРАСЛАВЯНСКАЙ МОВЫ	124
Асаблівасці марфалагічнага ладу стараславянскай мовы	124
Назоўнік	125
Асноўныя граматычныя катэгорыі назоўніка	
ў стараславянскай мове	125
Тыпы скланення назоўнікаў.....	129
<i>Скланенне назоўнікаў з асновай на *ā, *jā</i>	131
<i>Скланенне назоўнікаў з асновай на *ǫ, *jǫ</i>	133
<i>Скланенне назоўнікаў з асновай на *ī</i>	136
<i>Скланенне назоўнікаў з асновай на *i</i>	137
<i>Скланенне назоўнікаў з асновай на зычны (n, r, s, nt)</i>	138
<i>Скланенне назоўнікаў з асновай на *ī</i>	140
Узаемадзеянне тыпаў скланення назоўнікаў.....	141
Узнікненне катэгорыі адушаўлёнасці	144
Займеннік	144
Асабовыя займеннікі	145
Скланенне асабовых займеннікаў і займенніка себе	145
Спосабы выражэння 3-й асобы	148
Неасабовыя займеннікі.....	149
Скланенне неасабовых займеннікаў	150
Паходжанне некаторых канчаткаў	
займеннікавага скланення	155
Прыметнік.....	158
Кароткія прыметнікі	159
Поўныя прыметнікі.....	161
Ступені параўнання якасных прыметнікаў	164
Лікавыя словы (лічэбнікі)	168

Дзеяслоў.....	174
Граматычныя катэгорыі і формы дзеяслова	174
Формаўтваральныя дзеяслоўныя асновы	175
Абвесны лад дзеяслова.....	176
<i>Цяперашні час</i>	176
<i>Спражэнне тэматычных дзеясловаў I–IV класаў</i>	177
<i>Спражэнне нетэматычных дзеясловаў</i>	178
<i>Сістэма будучых часоў</i>	180
<i>Будучы складаны першы</i>	181
<i>Будучы складаны другі</i>	182
<i>Сістэма прайшлых часоў</i>	182
<i>Аорыст</i>	183
<i>Імперфект</i>	186
<i>Перфект</i>	188
<i>Плюсквамперфект</i>	189
Умоўны лад дзеяслова.....	190
Загадны лад дзеяслова.....	191
Зваротныя формы дзеяслова.....	193
Неспрагальныя (іменныя) формы дзеяслова.....	193
<i>Інфінітыў і суні</i>	193
<i>Дзеепрыметнік</i>	195
<i>Кароткія дзеепрыметнікі незалежнага стану</i>	195
<i>Кароткія дзеепрыметнікі залежнага стану</i>	199
<i>Поўныя дзеепрыметнікі</i>	201
Прыслоўе	201
Займеннікавыя прыслоўі.....	202
Адыменныя прыслоўі.....	204
Службовыя часціны мовы	206
Прыназоўнік	206
Злучнік	210
Часціцы	215

СІНТАКСІС СТАРАСЛАВЯНСКОЙ МОВЫ	219
Словазлучэнне	220
Асаблівасці дапасавання	220
Асаблівасці кіравання	222
Просты сказ	227
Спосабы выражэння дзейніка і выказніка, асаблівасці іх дапасавання	229
Канструкцыі з «падвойнымі склонамі»	234
Дадатковы дзеяслоўны член сказа	235
Даданыя члены сказа	236
Адмоўныя сказы	239
Аднасастаўныя сказы	240
Складаны сказ	242
Складаназлучаныя сказы	243
Складаназалежныя сказы	243
Зварот «давальны самастойны»	248
Спосабы перадачы чужой мовы	249
ТЭКСТЫ ДЛЯ АНАЛІЗУ	251
ПРЫКЛАДНЫ ЗМЕСТ ПРАЦЫ НАД ТЭКСТАМ	309
СЛОЎНІК	325
СПІС РЕКАМЕНДАВАНАЙ ЛІТАРАТУРЫ	387